

Restaurace musely mít kvůli protiepidemickým opatřením zavřeno. Nyní se i některé z nich snaží domoci náhrady škody.

FOTO: ANNA JANSKÁ, DENÍK N

Ministerstvo zdravotnictví eviduje 268 žádostí o náhradu škod, které měla způsobit protiepidemická opatření. Právní cesta k náhradě existuje, je ale nejistá.

Pandemie covidu-19 postupně odeznívá, opatření se rozvolňují, řada podnikatelů se ale stále vzpomíná na ztrátu, které jim pandemie způsobila.

Ministerstvo zdravotnictví eviduje 268 žádostí o náhradu škod, které měla způsobit protiepidemická opatření, a to v celkové výši přes 4,3 miliardy korun.

„Obecně lze konstatovat, že žadatelé podnikají zejména v oblasti hotelnictví, gastronomie, cestovního ruchu a kulturní, vzdělávací, sportovní a zábavní činnosti,“ odpovědělo ministerstvo Deníku N na dotaz, v jakých oborech jsou většinou žadatelé činní.

Že se k požadování náhrady škody odhodlali například někteří restauratéri, potvrzuje i Lukáš Kastner, který má v Asociaci malých a středních podniků na starosti restaurace.

„Nečekám ale masovou záležitost. Restauratéri mnohdy nejsou velké podniky. Nemají ani schopnost důkladně přehledně situaci. Majitelé často řídí restaurace osobně a nemají na takové věci čas,“ vysvětluje Kastner. Pro valnou část restaurátérů tak podle něj bude klíčový pocit, že „přežili“, a naděje, že se situace bude dále zlepšovat.

Asociace malých a středních podniků sama podle Kastnera organizovanou snahu domoci se náhrady škody nechystá. Rolí asociace bylo především poskytovat informace o opatřeních a jejich dopadech na podnikání a snažit se, aby tato opatření na firmy dopadla co nejméně, upozorňuje Kastner. Právní spory se státem nejsou podle něj „její parketa“.

Právní cesta k náhradě existuje, může však být nejistá.

„V praktickém soudním posuzování bude vždy problém, jak určit

Resort zdravotnictví dostal 268 žádostí o náhradu škod, které měla způsobit protiepidemická opatření.

Podnikatelé chtějí po státu 4,3 miliardy

a prokázat výši škody, která vznikla v důsledku opatření, a co by vzniklo stejně, protože to vzniklo v důsledku pandemie,“ řekl Deníku N profesor Právnické fakulty UK Jan Wintr.

Možnost požadovat náhradu škody plyne již ze samotného pandemického zákona. Poškozený ale musí dokázat, že mu škoda skutečně vznikla tímto opatřením, a zároveň se od výše náhrady odečítá podpora, kterou stát v souvislosti s pandemií poskytl.

Pokud ale soud prohlásil konkrétní opatření za nezákonné, může poškozený žádat náhradu podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci. Pravděpodobně při tom ale narazí na stejný problém.

„Může vznikat debata, co je skutečně škoda vyplývající z opatření, a co je škoda vycházející z toho, že je pandemie a lidé se bojí chodit ven a nečerpají tím pádem služby,“ vysvětluje Wintr.

MEZERY V ZÁKONĚ

Kde už se naopak ukázalo, že lidé stěžující si na opatření reálnou šanci domoci se změny mají, je napadení zákonnosti samotných opatření. Nejvyšší správní soud za do-

bu účinnosti pandemického zákona několik vládních opatření zrušil, případně konstatoval, že byla v rozporu se zákonem, když už v době vydání tato rozhodnutí neplatila.

Vláda například pomocí pandemického zákona plošně omezovala provoz restaurací a hospod tím, že do nich zakázala vstup. Jak ale rozhodl Nejvyšší správní soud, vláda takovou pravomoc neměla, a opatření tak bylo v rozporu se zákonem.

V tomto případě podle Jana Wintra vláda doplatila na to, jak široce během prvního roku pandemie vykládala zákon o ochraně veřejného zdraví, s jehož pomocí zaváděla opatření v době, kdy ještě neplatil pandemický zákon.

Nejvyšší soud však nyní rozhoduje v tom smyslu, že zákon o ochraně veřejného zdraví slouží pouze k oddělování osob podezřelých z nákazy od zbytku populace. Nikoliv k zavádění plošných opatření.

S tím se ale při psaní pandemického zákona, který měl vládě dodat zbývající nástroje potřebné pro boj s pandemií, nepočítalo.

Vznikla tak mezera, kdy vláda například podle pandemického zákona nemůže plošně uzavírat mateřské,

základní nebo střední školy. (Na vysoké školy pandemický naopak zákon pamatuje.)

Pokud vláda cítí, že jí chybí některé nástroje k boji s epidemií, měl by se podle Wintra pandemický zákon doplnit.

SOUDY NÁS VRACÍ K NORMALITĚ

Mezera v zákoně ale není jediným problematickým místem vládních opatření.

Nejvyšší správní soud ve svých rozsudcích upozorňoval na to, že vláda svá opatření nedostatečně vysvětlila, a při jejich přezkumu tak není možné ani posoudit přiměřenost pravidel.

Jedná se o vážný nedostatek, který v některých případech vedl soud k jejich zrušení nebo konstatování, že dříve platné opatření bylo protizákonné.

Podle Jana Wintra jsou nedostatečná odůvodnění důsledkem toho, že medicínské hledisko převládlo nad právním.

„Ministerstvo považovalo za svůj úkol relativně razantními prostředky reagovat na pandemii s tím, že právní správnost se dožene časem,“ dodává Wintr, podle nějž takový postup asi lze tolerovat v prvních chvílích pandemie, kdy stát ani přesně neví, co proti šíření nákazy zabírá, a do odůvodnění „není moc co napsat“.

Více než rok od začátku epidemie je ale takový postup podle Wintra z hlediska právního státu škodlivý, protože omezování práv a svobod je „vážná věc“.

Proto vítá, že Nejvyšší správní soud na odůvodněních vládních opatření trvá.

„Je to signál, že se vracíme k nějaké normalitě, kdy zase principy právního státu začínají platit,“ dodává Wintr.

Obecně lze konstatovat, že žadatelé podnikají zejména v oblasti hotelnictví, gastronomie, cestovního ruchu a kulturní, vzdělávací, sportovní a zábavní činnosti.

Ministerstvo zdravotnictví

KIRILL ŠČEBLYKIN
redaktor